

Kapitel 1 Opgave B

Novellekonkurrence.

Tre noveller til vurdering

Tekst 1

Johannes Jørgensen:

En Drøm

Jeg kom gaaende ud fra en lille By, hvor jeg havde vandret i Tusmørke gennem tomme, smalle Gyder mellem lave, lukkede, skumle bluse.

Jeg kom ud paa en bred Landevej, langs hvis modsatte Side løb et hvidmalet Rækværk — som langs en Afgrund. Ude bag Rækværket saas under en tung og truende Himmel et sort og øde Hav. Det var ikke Dag og ikke Nat — et tungt, uheldsvangert Graavejr, næsten et Mørke — som om Solen var slukt paa Himlen.

Jeg gik paa en Gangsti langs Vejen og kom pludselig forbi en Mand, der saae mig stift ind i Ansigtet. Jeg gik lidt forbi ham — vendte mig saa og opdagede, at han kom efter mig. Jeg standsede, og han tiltalte mig.

— Hvad tror De, det hvide er langt derude paa Vandet? Spurgte han.

Jeg saae ud over Haver. Langt ude ved Horisonten viste der sig hvide Pletter i det mørke Vand — som af Skum eller af Sejl — men uafbrudt hoppende op og dykkende ned i Vandet og bevægende sig frem over det endnu uplettede Mørke.

— Er det ikke Skibe? spurgte jeg.

— Nej — saa hoppede de ikke saadan

— Saa er det vel Fugle, foreslog jeg — og blev i det samme greben af Rædsel.

— De sér altfor store ud.... saa langt borte ... indvendte han. Ogsaa i hans Ansigt var der Rædsel.

Med ét var vi komne over Rækværket og kravlede ned ad Skrænten bag det. Nede ved Randen af Havet, som laa ganske dødt og mørkt, var samlet Mængder af Mennesker, som i Tavshed og Angst stirrede ud over Havet — ud mod de hvide Pletter, der med uhyggelig Hast nærmede sig....

Og med ét stod der i Havstokken en kæmpestor, skinnende hvid Fugl — med lange Hejreben og et Næb om en Tukan — og skinnende hvid over det hele med en uhyggelig, ligbleg Glans.

Og bag den stod der samme andre hvide Fugle, kæmpestore, sært forvredne af Krop og paa Næb ... Og de skred frem mod os i Række bag Række ... og med ét flygtede alle vi, som stod paa Strandbredden, klatrede op ad den høje Skrænt, snublede, rejste os, krøb og løb i Angst ... og bag os rykkede de hvide Fugle frem i skinnende Hærskarer, genfærdsstive, spøgelseuhyggelige...

Jeg vendte mig ... bag mig var der endnu Mennesker, men til begge Sider for mig rykkede Fuglene frem, og Skræntens Fod og Havets mørke Mark var helt dækket af de hvide Fugle.

Og i Rædsel raabtes der foran mig: den yderste Dag, den yderste Dag!

... Og jeg vaagnede i Rædsel.

off. i *Stemninger*, 1892

Tekst 2

Tove Ditlevsen:

Moderen

— Pjat! sagde hun, bagateller! Spild ikke tiden på dem. Lommetørklæderne er her, skjorterne i skuffen til højre. Det er det hele. I må samle jer om det væsentlige.

Hun elskede lige linier, glatte flader, flade døre. Hun hadede stuklofter og svævende konversation. Om morgenen var hun oppe før nogen anden. Hun gik gennem stuerne på sine klaprende træhæle og fjernede alle de blomster, der var for længe om at visne.

De lå i deres smalle, kisteagtige senge og lyttede til hendes skridt. Hun vækkede dem aldrig. Hun blandede sig ikke i deres tilværelse. Men de var nødt til at forstyrre hende. Med visse mellemrum var de nødt til at spørge efter lommetørklæderne og skjorterne. De var nødt til at høre hende sige de samme korte, kommanderende sætninger om og om igen. Pjat! Bagateller! De stirrede hjælpeløst fascinerede på hendes skarpe høgenæse, på hendes geddekæber, på de klare udhævede øjne og utålmodigt, så de allesammen skyndte sig at blive færdige samtidig med hende.

Om aftenen trak hun sig tilbage til sit værelse og rev gamle breve og røde silkebånd i stykker, så papirkurven hver morgen var fyldt til randen. Når han kom ind til hende, var hun i færd med at glatte sit lagen ud. Hun kunne ikke sove med den mindste fold eller ujævnhed under sig. Han sagde: — Måske skulle man — jeg mener, livet er kort, og jeg drømmer somme tider, du hedder Leonora.

Hun kneb Øjnene sammen og rakte ham sin tørre, rynkefri kind. — Ja, sagde hun, det hører også med. Det er fuldstændig i orden.

Hun blandede sig ikke i noget. Men de vidste, at alting ville falde sammen, hvis hun fjernede sig bare en enkelt dag, ja bare en time. Så ville de blive fuldstændig borte i disse lange, dunkle korridorer, disse spejle fra gulv til loft, disse unyttige stukengle, disse dynger af døende blomster og flagrende silkebånd, stjålet af små drenge fra kirkegårdens stive kranse – disse bløde, lyseblå senge med overføringsbillederne ved hovedgærdet, disse kærlige Tangdækkede arme, der overalt var strakt ud imod dem, denne søde, kvælende duft af forrådnelse og røgelse.

– Det væsentlige, sagde hun og havde ret. Det fornuftige,, det blanke, det lige, det flade.

Når han ikke forstyrrede hende, læste hun. Hun holdt af vers, der rimede korrekt, og hun holdt af stærkt sammentrængte, gnidrede ting i små bøger, hvor siderne var udnyttet godt og økonomisk. Visse essays, filosoffer, memoireforfattere, der forstod den sjældne kunst at holde sig til sagen. Romaner og noveller foragtede hun. Det var tidsspilde. Det holdt folk virkeligheden fra livet. Det var kroget, bugtet og ujævnt. Pjat!

Der var helt stille i huset, når hun læste. Af og til dukkede hun op i gangen, og de kom frem i dørene til deres værelser, helt stakåndede al deres lytten og luren.

— Ungdommen skal more sig, sagde hun. Det skal overstås, inden det er for sent.

Så fandt de skjorterne og lometørklæderne og gik ud for at more sig, med deres ældede, forknytte ansigter. Hun spurgte aldrig, hvor de havde været, eller hvornår de var vendt hjem. Andre mødre, sagde hun. De slugte brødebetyngede de store stykker kød, skamfulde over deres rene negle med de blanke, hvide halvmåner, flove over deres glatbarberede hager.

Hun viste ham husholdningsregnskabet. — Slagteren. bageren, købmanden, sagde hun og huggede en bred, tør, firkantet negl ned for hver lydefri post. — Ja, sagde han hurtigt og rødmede. Det er såmænd ikke nødvendigt — —Jovist, sagde hun med sin glatte, flade mave i højde med hans næse. Det skal til. Det skal overstås.

— Mor, sagde de.

Så tav de igen under hendes spørgende blik, for der var aldrig noget væsentligt, de ville hende, ingen "sag" af konkret natur, som de kort og præcist kunne gøre rede for. Så sagde de: – Hvor er skjorterne? Hvor er lometørklæderne? Hendes svar beroligede dem. Det fjernede et øjeblik skyldbyrden på deres hjerte, det gjorde det mindre besværligt at ånde. Og de stirrede uafbrudt på hende fra deres hemmelige kroge, fra deres stormomsuste tårnkamre, fra deres sjæles frygtelige bugtethed, faldlemme og uglattellge folder. — Pjat! sagde hun, bagateller! Kon til sagen!

— Bliv voksne, sagde hun.

Og hele deres liv stod de lyttende og fuldt med angst et sted i nærheden af hende, når hun om aftenen flåede silkebånd og breve i stykker, og det fik aldrig ende, og de tænkte aldrig på, hvem der hver morgen tømte papirkurven og bar skraldespanden ned. Det var fuldkommen uvæsentligt. Måske deres koner, måske en husassistent –

off. i *Den onde lykke*, 1963.

Tekst 3

Helle Helle:

Syltning

Jeg købte et græskar hos den lokale mand på torvet. Det var min hensigt at sylte det på en eller anden facon. Gennem længere tid har jeg haft mindelser om noget, jeg nogle gange fik serveret til maden som barn. Det var gyldent og sødt og smagte af vanille. Det stod i en brun krukke i spisekammeret og blev serveret i glasskåle. Min mor bar sådan en skål til bordet i udstrakt arm.

Altså transporterede jeg et græskar på små tolv kilo hjem fra byen i bagagerummet. Jeg placerede det midt på køkkenbordet og fandt min største kniv frem. Jeg var spændt på, hvilken konsistens frugtkødet havde, og hvordan kernerne så ud. Men min sunde fornuft standsede mig. Jeg havde ikke

indkøbt sukker og vanille; jeg var slet ikke parat til at sylte. Hvis jeg havde flækket græskarret, var det uden tvivl begyndt at tørre ind.

Dér stod det så på mit køkkenbord.

Hver gang, jeg gik forbi, bankede jeg på det med en kno. Det gav en hul lyd, sikkert et tegn på, at det var godt modent. Dette fik jeg bekræftet et par uger senere, da det begyndte at afgive noget klistret stads, som lignede harpiks. Jeg ringede til den lokale mand på torvet og spurgte, om stadset var et tegn på modenhed. Det mente han.

Det siger sig selv, at jeg ikke havde meget plads at gøre godt med på køkkenbordet. Jeg var begyndt at vaske op fra den modsatte side af vasken. Jeg smurte min frokost inde i stuen. Komfuret brugte jeg stort set ikke; det var for vanskeligt at komme til.

Spørgsmålet var, hvor jeg skulle finde en brun syltekrukke. Jeg var heller ikke klar over, hvordan den skulle bindes til. Skulle jeg bruge et stykke stof eller pergamentpapir? Ville det overhovedet kunne lukke tæt? Skulle jeg tilsætte et konserveringsmiddel, skulle jeg anvende bourbon-vanille eller polynesisk? Og hvor lang tid skulle jeg afsætte til selve sylteprocessen?

Hver formiddag spadserede jeg nogle lange ture, hvor jeg tænkte situationen igennem. Jeg har sikkert set indædt ud, som jeg kom gående der. Tit blev jeg anråbt af bekendte, som ville vide, hvordan det gik. Jeg svarede: Det går på bedste beskub. Jeg får ikke voldsomt meget fra hånden. Men har jeg én gang sat mig for, at noget skal gøres, bliver det gjort. Således også med græskarret. Det er kun et spørgsmål om tid.

off. i *Biler og dyr*, 2000